

Säkra och sunda arbetsförhållanden samt arbetsförmåga för alla

Policy för arbetsmiljö och välbefinnande i arbetet till år 2030.
Genomförandeplan för åren 2022–2023

Säkra och sunda arbetsförhållanden samt arbetsförmåga för alla

Policy för arbetsmiljö och välbefinnande
i arbetet till år 2030.
Genomförandeplan för åren 2022–2023

Piia Mattila (red.)

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Social- och hälsovårdsministeriet

CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-00-8480-6

ISSN pdf: 1797-9854

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Omslagsbilderna: Tuula Holopainen, Irmeli Huhtala, Kuvatoimisto Rodeo, Shutterstock

Helsingfors 2022

Säkra och sunda arbetsförhållanden samt arbetsförmåga för alla Policy för arbetsmiljö och välbefinnande i arbetet till år 2030. Genomförandeplan för åren 2022–2023

Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2022:5

Utgivare	Social- och hälsovårdsministeriet		
Redigerare	Piia Mattila		
Språk	svenska	Sidantal	25

Referat

Polycyn för arbetsmiljö och välbefinnande i arbetet till år 2030 publicerades den 15 mars 2019. Polycyn preciserar social- och hälsovårdsministeriets strategi och styr verksamheten inom ministeriet och dess förvaltningsområde, för att arbetet på alla arbetsplatser ska vara sunt och tryggt, oberoende av arbetets form.

Polycyn har tre fokusområden:

- Framtida utmaningar för arbetarskyddet och säkerheten och välbefinnandet i arbetet
- Trygga och sunda arbetsförhållanden
- Främjande av funktions- och arbetsförmåga samt anställbarhet

Med hjälp av denna genomförandeplan konkretiseras de åtgärder med vars hjälp social- och hälsovårdsministeriet och dess samarbetspartner tillsammans främjar uppnåendet av fokusområdenas mål åren 2022–2023. En bred grupp av arbetslivspåverkare, från ministerier till arbetsmarknadsorganisationer, forsknings- och utvecklingsorganisationer samt andra arbetslivsaktörer, har deltagit i utarbetandet av genomförandeplanen.

Nyckelord arbetarskydd, arbetshälsa, arbetssäkerhet, arbetsförmåga, arbetarskyddsförvaltning

ISBN PDF 978-952-00-8480-6 **ISSN PDF** 1797-9854

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8480-6>

Turvallisia ja terveellisiä työoloja sekä työkykyä kaikille Työympäristön ja työhyvinvoinnin linjaukset vuoteen 2030. Toimeenpanosuunnitelma vuosille 2022–2023

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2022:5

Julkaisija	Sosiaali- ja terveysministeriö		
Toimittaja/t	Piia Mattila		
Kieli	ruotsi	Sivumäärä	25

Tiivistelmä

Työympäristön ja työhyvinvoinnin linjaukset vuoteen 2030 on julkaistu 15.3.2019. Linjaukset täsmentävät sosiaali- ja terveysministeriön strategiaa ja ohjaavat ministeriön ja sen hallinnonalan toimintaa, jotta työ olisi terveellistä ja turvallista kaikilla työpaikoilla työnteon muodosta riippumatta.

Linjauksissa on kolme painopistettä:

- Työsuojelua, työturvallisuutta ja työhyvinvointia koskevat tulevaisuuden haasteet
- Turvalliset ja terveelliset työolot
- Toiminta- ja työkyvyn sekä työllistymiskyvyn edistäminen

Tämän toimeenpanosuunnitelman avulla konkretisoidaan niitä toimia, joiden avulla sosiaali- ja terveysministeriö ja sen yhteistyökumppanit yhdessä edistävät painopisteiden tavoitteiden saavuttamista vuosina 2022–2023. Toimeenpanosuunnitelman laatimiseen on osallistunut laaja työelämävaikuttajien joukko ministeriöistä työmarkkinajärjestöihin, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioihin ja muihin työelämätoimijoihin.

Asiasanat työsuojelu, työterveys, työturvallisuus, työkyky, työsuojeluhallinto

ISBN PDF	978-952-00-8480-6	ISSN PDF	1797-9854
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8480-6>

Safe and healthy working conditions and work ability for everyone. Policy for the work environment and wellbeing at work until 2030. Implementation plan 2022–2023

Publications of the Ministry of Social Affairs and Health 2022:5

Publisher	Ministry of Social Affairs and Health		
Editor(s)	Piia Mattila		
Language	Swedish	Pages	25

Abstract

The policy for the work environment and wellbeing at work until 2030 was published on 15 March 2019. The policy specifies the strategy of the Ministry of Social Affairs and Health and guides the activities of the ministry and its administrative branch to ensure healthy and safe work at all workplaces regardless of the form of employment.

The policy has three focus areas:

- Future challenges concerning occupational safety and health, and wellbeing at work,
- Safe and healthy working conditions,
- Promoting functional capacity, work ability, and employability.

This implementation plan gives concrete expression to the actions by which the Ministry of Social Affairs and Health and its partners will jointly contribute to achieving the goals of the focus areas in 2022–2023. The implementation plan has been drawn up with the participation of a wide range of actors in working life, from ministries to labour market organisations, research and development organisations and other actors in working life.

Keywords occupational safety and health, occupational health, occupational safety, work ability, OSH administration

ISBN PDF	978-952-00-8480-6	ISSN PDF	1797-9854
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8480-6>

Innehåll

Genomförandeplan för åren 2022–2023	7
1 Vi bemöter arbetarskyddsutmaningar som det framtida arbetet för med sig	12
2 Trygga och sunda arbetsförhållanden för alla	16
3 Vi främjar funktions- och arbetsförmåga samt anställbarhet	20
4 Uppföljning av genomförandeplanen och Policyn	23
Uppföljningsindikatorer	24
Informationskällor	25

Genomförandeplan för åren 2022–2023

Social- och hälsovårdsministeriet har tillsammans med berörda parter utarbetat en policy för arbetsmiljö och välbefinnande med titeln "Säkra och sunda arbetsförhållanden samt arbetsförmåga för alla" (nedan "Policyn"), som publicerades den 15 mars 2019. I Policyn beskrivs målen på strategisk nivå i frågor som rör hälsa och säkerhet i arbetet fram till år 2030, de förändringar som eftersträvas samt de indikatorer som följs upp. Policyn inkluderar den nationella verksamhetspolicy i arbetshälsa- och arbets säkerhetsfrågor som krävs enligt den internationella arbetsorganisationen ILO:s konventioner.

I Policyn definieras tre fokusområden med vars hjälp man strävar efter att arbetet på alla arbetsplatser ska vara sunt och säkert, oberoende av arbetets form. Dessa tre fokusområden är:

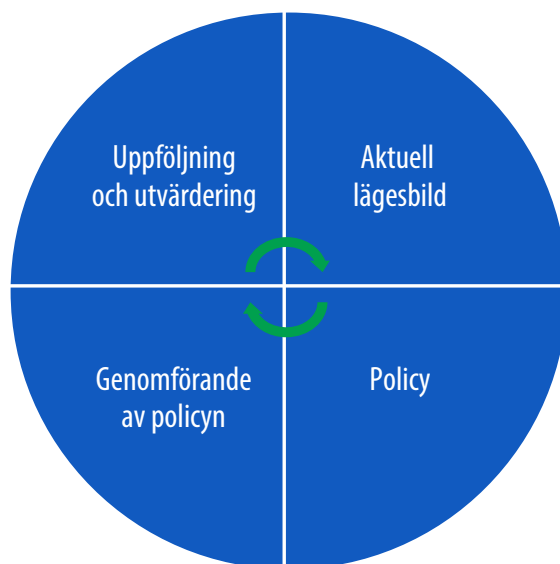
1. Vi bemöter arbetarskyddsutmaningar som det framtida arbetet för med sig
2. Trygga och sunda arbetsförhållanden för alla
3. Vi främjar funktions- och arbetsförmåga samt anställbarhet

Med hjälp av denna genomförandeplan konkretiseras de åtgärder med vars hjälp social- och hälsovårdsministeriet och dess samarbetspartner tillsammans främjar uppnåendet av fokusområdenas mål åren 2022–2023. Många åtgärder har kopplingar till flera fokusområden, men de anges endast under det fokusområde som de har den mest betydande kopplingen till. En bred grupp av arbetslivspåverkare, från ministerier till arbetsmarknadsorganisationer, forsknings- och utvecklingsorganisationer samt andra arbetslivsaktörer, har deltagit i utarbetandet av genomförandeplanen. Trepårtssamarbete vid uppställandet av målen är en viktig princip, som har beaktats.

Förändringarna i arbetslivet förutsätter kontinuerligt samarbete och ett aktuellt kunskapsunderlag

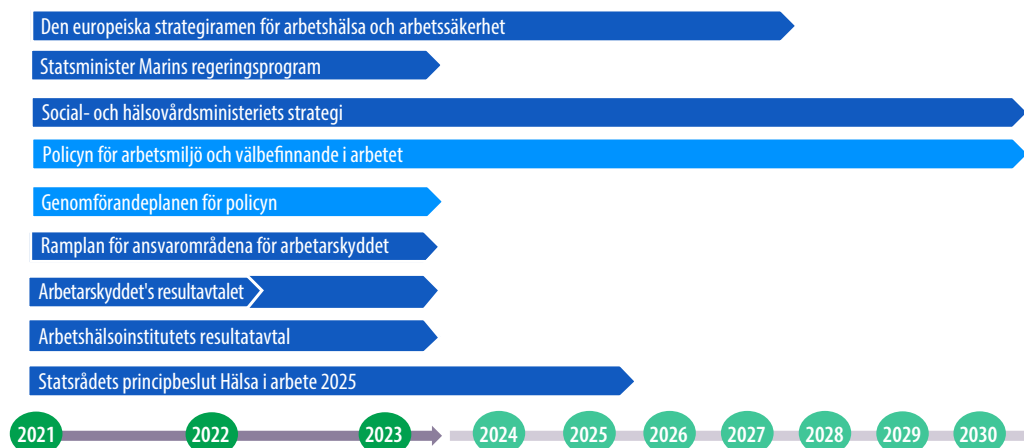
Covid-19-pandemin har förändrat arbetslivet på många sätt och fört med sig nya utmaningar ur såväl individers och organisationers som ledarskapets perspektiv. Vi får hela tiden mer forskningsrön och erfarenhet gällande detta. Pandemin har medfört många olika slags utmaningar i vårt arbetsliv. Förändringen har skett mycket snabbt, och den har också påverkat genomförandeplanen för Policyn.

Figur 1. Principbild för Policyprocessen

Förverkligandet av de åtgärder som beskrivs i Policyn och dess genomförandeplan följs upp årligen genom rapportering och effekterna genom avtalade indikatorer. Policyns fokusområden är också föremål för många projekt i olika storlekar som finansieras av olika aktörer, som inte specificeras i detta dokument. Vi följer dock upp resultaten av dem och drar nytta av dem vid behov i anslutning till genomförandet av Policyn. De mål och den verksamhet som beskrivs samt informationen om lägesbilden och scenarier i arbetslivet används också som grund för utarbetandet av följande policy och beredningen av följande regeringsprogram i samarbete med ministerierna, arbetsmarknadsorganisationerna och andra centrala arbetslivsaktörer.

Ett sunt och säkert arbetsliv kräver en gemensam vision, samarbete samt en aktuell lägesbild över arbetslivet och faktorer som påverkar det, som hela tiden uppdateras. De uppföljningsindikatorer som anges i Policyn granskas och analyseras löpande. Analyser görs exempelvis som en del av social- och hälsovårdsministeriets helhet för ledning genom information och informationsledning inom delområdet för sunt och säkert arbete. Det är viktigt att identifiera och beakta både positiva och negativa utvecklingsriktningar i arbetslivet. Målmedveten kommunikation och motivering av arbetsplatser till utvecklingsarbete har också en viktig roll, eftersom de leder till konkreta åtgärder såväl i beslutsfattandet i samhället som på arbetsplatser och individnivå.

Figur 2. Dokument med riktlinjer för arbetshälsa och arbets säkerhet.

På tidslinjen i figur 2 finns dokument som ställer upp, ger anvisningar för och preciserar mål gällande arbetshälsa och arbets säkerhet, för att arbetet ska vara sunt och tryggt på alla arbetsplatser oberoende av arbetets form. Mål som berör samhälleliga fenomen och förändringar (t.ex. klimatförändringen) har också en styrande effekt på åtgärderna, men de beskrivs inte separat i detta dokument.

Den europeiska strategiramen för arbetshälsa och arbets säkerhet 2021–2027

I förverkligandet av genomförandeplanen för Policyn beaktas den europeiska strategiramen för arbetshälsa och arbets säkerhet för åren 2021–2027 samt andra nationella dimensioner som påverkar Policyns mål och riktandet av verksamheten hos de aktörer som deltar i genomförandet av Policyn. I den europeiska strategiramen för arbetshälsa och arbets säkerhet fokuserar man under de kommande åren på tre sektorsövergripande huvudmål:

- man förutser de förändringar som den gröna och digitala övergången samt befolkningsförändringen har orsakat i det nya arbetslivet samt kontrollerar dem,
- man effektiviserar förebyggandet av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar och
- man ökar beredskapen för eventuella framtida hälsokriser.

För att uppnå dessa mål krävs åtgärder på europeisk, nationell, sektoriell och företagsnivå. Förverkligandet av de tre ovan nämnda målen stöds enligt strategiramen genom att man

- för en dialog med arbetsmarknadsparterna,
- stärker bevisgrunden,
- stärker tillsynen av genomförandet,
- förmedlar information och
- beviljar finansiering.

Regeringsprogrammets arbetslivsprogramhelhet

Statsminister Marins regeringsprogram innehåller en helhet för arbetslivsprogram, vars mål är att öka sysselsättningen, välbefinnandet och produktiviteten. Målet är att Finland ska förbli ett välfärdssamhälle samtidigt som befolkningen åldras och antalet personer i arbetsför ålder minskar. För att trygga detta krävs en hållbar finansieringsgrund, hög sysselsättning och längre arbetskarriärer. Detta kräver samtidig utveckling av välbefinnandet i arbetet och produktiviteten, förebyggande av arbetsoförmåga, ett mångsidigt och inkluderande arbetsliv samt att psykisk hälsa ses som en resurs i arbetslivet. All potential för sysselsättning bör identifieras och erkännas.

Man bör främja ett hållbart välbefinnande, säkerställa att de som arbetar blir kvar i arbetet samt stärka möjligheterna för efterfrågan och utbudet på arbetskraft att mötas för att uppnå regeringsprogrammets mål för sysselsättningsgraden.

Regeringsprogrammets arbetslivsprogram ger konkreta lösningar som gäller arbetslivet och servicesystemet. Helheten av arbetslivsprogram utgör programmet ARBETE2030 samt det forskningsprogram, det program för arbetsförmåga och det program för psykisk hälsa i arbetslivet som är kopplade till det. Tillsammans bildar dessa en helhet som är mer än summan av delarna. I alla delarna står man inför samma fenomen och helhetsmål, men man påverkar ur olika perspektiv.

I programmet ARBETE2030 utvecklar man samtidigt välbefinnandet i arbetet och produktiviteten, stärker den förtroendebaserade gemensamma utvecklingen på arbetsplatser och i nätverk i arbetslivet, främjar användningen av ny teknik och digitalisering samt stöder den förnyelse och det kontinuerliga lärande i arbetslivet som omvälvningarna i arbetet kräver.

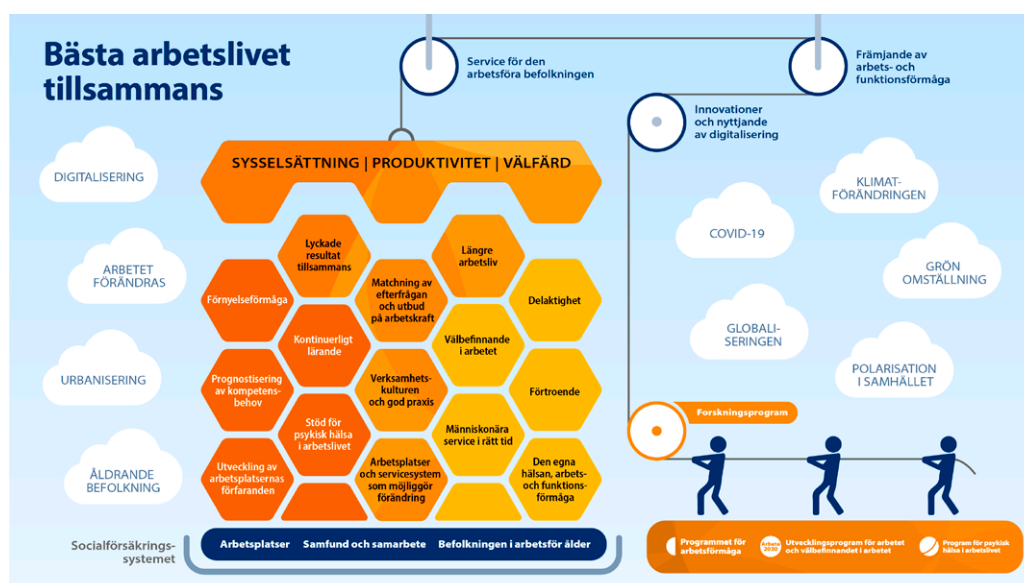
I programmet för arbetsförmåga underlättar man för partiellt arbetsföra arbetslösa att hitta sysselsättning och stöder arbetsförmågan. Genom programmet för arbetsförmåga utvecklar man tjänsterna för arbetsförmåga och sysselsättning för att bli mer klientorienterade, så att klienterna får de tjänster de behöver oberoende av sin ställning på arbetsmarknaden.

Programmet för psykisk hälsa i arbetslivet lyfter fram betydelsen av förebyggande åtgärder och betraktandet av psykisk hälsa som en resurs i arbetslivet. Inom programmet utvecklar man bland annat modeller och verktyg för arbetsplatser och arbetshälsosamarbete.

I helheten av arbetslivsprogram ingår också ett forskningsprogram om arbete, hälsa och arbetsförmåga, som främjar forskningen om arbetslivsåtgärders effekter och på så sätt stärker kunskapsunderlaget som stöd för beslutsfattandet.

Nedanstående bild "Bästa arbetslivet tillsammans" presenterar faktorer som påverkar sysselsättning, produktivitet och välbefinnande. Den förändring som krävs möjliggörs av arbetsplatserna och befolkningen i arbetsför ålder tillsammans med ett fungerande system av tjänster.

Figur 3. Bästa arbetslivet tillsammans

Policyns fokusområden och åtgärder som anknyter till dem

I de följande kapitlen presenteras de åtgärder som man kommit överens om i treparts-samarbetet och som riktar sig mot Policyns tre fokusområden. Genom ett brett samarbete för uppnående av målen förbättrar vi även åtgärdernas effektivitet. Varje insats för utveckling av arbetslivet är värdefull!

1 Vi bemöter arbetarskyddsutmaningar som det framtida arbetet för med sig

Bakom förändringarna i arbetslivet ligger megatrender såsom digitalisering, globalisering, förändringar i befolkningsstrukturen, klimatförändring, invandring och urbanisering. Automatiseringen, robotar och artificiell intelligens samt delnings- och plattformsekonomin utveckling förändrar arbetets innehåll, sättet att arbeta och relationerna mellan arbetsgivare och arbetstagare. Man måste vara beredd på att arbetet kan förändras i allt snabbare takt. Eventuella risker förknippade med ny teknik och olika arbetsformer bör identifieras, förhindras och minimeras, och deras konsekvenser för hälsan bör bedömas. Samtidigt bör man dra nytta av de positiva möjligheter som de innebär. Förändringarna i arbetskraften, som påverkas av bland annat förändringarna i åldersstrukturen, invandringen och mångkulturen, måste beaktas och ses som en styrka i arbetslivet.

MÅL

Vi har heltäckande och smidiga författningar som i alla situationer garanterar arbetstagarnas arbetshälsa och säkerhet i arbetet och som alltid kan tillämpas på det läge som råder i arbetslivet. De ändringar som behövs görs på ett balanserat sätt i samarbete med arbetsmarknadens parter. Organisationer som styr och stöder arbetshälsa och säkerhet i arbetet, arbetsgivare, arbetstagare och företagare samt andra aktörer i arbetslivet har förmåga att förnya sig och skapar tillsammans förtroende och spelregler i arbetslivet.

Tabell 1. Författningar, styrning och förutseende

Mål	Åtgärder	Vad ska man lyckas med/Styrkor	Uppföljning/ Fortsatta åtgärder
Fungerande aktuell lagstiftning och resultatbaserad styrning	Beredningen av författningar styrs av en forbunden process. Arbetarskyddslagstiftningen bereds i ett trepartssamarbete och ärendena behandlas i delegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser. Vid behov hör man också ministeriet och berörda parter i beredningen.	Beredning, presentation och verkställande av arbetarskyddslagstiftning. Verksamheten i delegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser, inklusive belastningssektionen och sektionen för behandling av förändringsbehov i bestämmelserna för säkerhet i byggnadsarbete. EU26-sektionens (arbetarskydd) verksamhet.	Författningar; Uppföljningsrapport för arbetarskyddets författningsberedning; Meddelande angående EU:s arbetsmiljölöslagstiftning, Arbetarskyddsförvaltningens årsberättelse. Utredningar/regeringspropositioner.
	Utmaningar som berör arbetarskyddet i framtidens arbete beaktas i Arbetshälsoinstitutets resultatavtal (scenarioarbete och rapporter om förändringar i arbetslivet).	Arbetshälsoinstitutets resultatbaserade styrning.	Regelbundna diskussioner (löpande planering), bokslut och tillhörande verksamhetsberättelse. Bokslutsställningstagande och annan resultatutvärdering.
	Utmaningar i framtidens arbete som berör arbetarskyddet har beaktats i översiktsplanen för tillsyn av arbetarskyddet. De strategiska mål som ställs upp i översiktsplanen har delats upp i effektivitetsmål. De preciserar de strategiska målen uttryckligen i fråga om de frågor som påverkas av arbetarskyddstillsynen. Effektivitetsmålen delas årligen upp i resultatmål.	Arbetarskyddstillsynens resultatbaserade styrning.	Resultatavtal, delårs- och årsrapportering, helhetsanalys av översiktsperioden.

Mål	Åtgärder	Vad ska man lyckas med/Styrkor	Uppföljning/Fortsatta åtgärder
<p>Förutseende i förändringar i arbetet (med beaktande av skrivelserna i EU:s strategiram om arbetshälsa och arbetssäkerhet)</p>	<p>Man sammanställer och upprätthåller en aktuell lägesbild för arbetslivet, analyserar den samt för regelbundet diskussioner om den i samhället och avtalar om nödvändiga åtgärder samt stärker förtroendet och resiliensen i arbetslivet.</p>	<p>Förverkligande av statsminister Sanna Marins regeringsprogram; ARBETE2030 – Utvecklingsprogram för arbetet och välbefinnandet i arbetet.</p>	<p>En aktuell lägesbild och scenarier om bland annat följande: förändringstrender och -fenomen i arbetslivet, arbetskraft och former av arbete, orsaker till och följder av arbetsoförmåga, hälsorisker och belastningsfaktorer i arbetet, resurser i arbetet, säkerhetshandling och företagshälsovård, frågor kring arbetets och arbetsmiljöns framtid.</p> <p>Aktörernas gemensamma åtgärder på basis av lägesbilden.</p>
	<p>Man utvecklar analyserna av information, förutseendet och delningen av information (s.k. tysta signaler) samt produktionen och användningen av information som analyserats enligt kön. Man beaktar megatrender som påverkar arbetet och arbetsförhållandena även på internationell nivå.</p>	<p>Forskning, utveckling, kompetensutveckling (inkl. arbetarskyddspersonal) samt användning och spridning av befintlig information.</p> <p>Social- och hälsovårdsministeriets, ansvarsområden för arbetarskyddet, arbets- och näringsministeriets, undervisnings- och kulturministeriets, Arbetshälsoinstitutets, Arbetarskyddscentralen, Olycksfallsförsäkringscentralens, Arbetarskyddsfondens, arbetsmarknadsorganisationernas, universitetens etc. gemensamma och separata åtgärder.</p>	<p>Undersökningar, sammanfattningar, utredningar, slutsatser, rapporter, scenarier, rekommendationer etc.</p>
	<p>Man säkerställer och stöder fungerande samverkan och samarbete på arbetsplatserna.</p>	<p>Social- och hälsovårdsministeriets, ansvarsområden för arbetarskyddet, arbets- och näringsministeriets, undervisnings- och kulturministeriets, Arbetshälsoinstitutets, Arbetarskyddscentralen, Olycksfallsförsäkringscentralens, Arbetarskyddsfondens, arbetsmarknadsorganisationernas, universitetens etc. gemensamma och separata åtgärder.</p>	<p>Egna och gemensamma åtgärder utifrån lägesbilden mellan olika aktörer samt stöd för arbetsplatserna och deras nätverk.</p>

Mål	Åtgärder	Vad ska man lyckas med/Styrkor	Uppföljning/Fortsatta åtgärder
Stöd för arbetsplatsernas arbete för hälsa och säkerhet i arbetet (med beaktande av skrivelserna i EU:s strategiram om arbetshälsa och arbets-säkerhet)	<p>Statsrådets principbeslut "Hälsa i arbete 2025 – Arbetsförmåga och hälsa genom samarbete" mål 1* och 6**.</p> <p>Svarande på arbetsplatsernas behov bland annat genom information, verksamhetsmodeller, nätverk etc.</p>	<p>Behandling av ärenden genom trepartssamarbete i delegationen för företagshälsovård, delegationen för arbetarskydd samt andra delegationer och samarbetsorgan.</p> <p>Verksamhet hos organisationer, nätverk och regionala aktörer som stöder arbetsplatserna (t.ex. spridning av information, utbildningar, anvisningar, verksamhetsmodeller, verktyg, verksamhetsmodellen för arbetslivscoach som pilottestas i programmet ARBETE 2030 etc.).</p>	<p>Behandlade ärenden, ställningstaganden och framsteg i ärendena.</p> <p>Stöd till arbetsplatserna och deras nätverk.</p>
	<p>Man utreder möjligheterna till ekonomiska incitament i utvecklingen av säkerheten i arbetet.</p>	<p>Social- och hälsovårdsministeriets, ansvarsområden för arbetarskyddet, arbets- och näringsministeriets, undervisnings- och kulturministeriets, Arbetshälsoinstitutets, Arbetarskyddscentralen, Olycksfallsförsäkringscentralens, Arbetarskyddsfondens, arbetsmarknadsorganisationernas, universitetens etc. gemensamma och separata åtgärder.</p>	<p>Utredningar, slutsatser, rapporter, scenarier, rekommendationer etc.</p>
	<p>Kontinuerlig utveckling av lärandet i arbetslivet.</p>	<p>Förslag från den parlamentariska gruppen för kontinuerligt lärande och samarbete med ARBETE2030.</p>	<p>Behandlade ärenden, ställningstaganden och framsteg i ärendena.</p>

*) Företagshälsovården har funktionellt sett integrerats i servicesystemet för social- och hälsovården.

**) Företagshälsovården utvecklar sina tjänster så att de svarar mot i synnerhet små arbetsplatsers och företagares behov Detta är en fotnot till en tabell eller figur.

2 Trygga och sunda arbetsförhållanden för alla

I Finland har det gjorts långsiktiga satsningar på arbetarskydd och sunda arbetsförhållanden. Trots det behövs ytterligare satsningar på att minska olycksfall i arbetet, yrkessjukdomar och andra arbetsrelaterade sjukdomar samt skadlig belastning. I bedömningen och hanteringen av risker ska man helhetsmässigt beakta fysikaliska, kemiska, biologiska, fysiska, psykiska och sociala risker. På arbetsplatsnivå utvecklas samarbetet mellan och ledningen av funktionerna för arbetarskydd, arbetshälsa och välbefinnande i arbetet för att de ska beakta de faktorer som inverkar på arbetsförmågan och säkerheten i arbetet, i synnerhet de psykosociala belastningsfaktorerna i arbetet. Arbetarskyddssamarbetet utgör grunden för en verkningsfull arbetsplatsverksamhet, och verksamhetsbetingelserna för detta samarbete bör säkerställas i samband med nya utmaningar. Det är viktigt att upptäcka de risker och exponeringar som ny teknologi och nya sätt att arbeta för med sig. Exempelvis utmaningar i fråga om kognitiv ergonomi i arbetet ökar i och med att arbetet förändras. Vi vill sprida en förebyggande kultur som kopplar samman säkerhet, hälsa och välbefinnande i arbetet.

MÅL

Arbetet är sunt och säkert oberoende av bransch, arbetsform eller arbetsplatsens storlek. Frågor som gäller arbetshälsa och arbetarskydd ingår i den strategiska ledningen av organisationen. Alla som är på väg in i arbetslivet eller som redan har en aktiv roll i arbetslivet, såväl arbetsgivare, arbetstagare som företagare, har tillräckliga kunskaper om hälsa och säkerhet i arbetet. Varje olycksfall i arbetet och varje arbetsrelaterad sjukdom eller skada kan förebyggas genom åtgärder som baserar sig på riskidentifiering och riskhantering.

Tabell 2. Forskning, utveckling, riskhantering och kompetensutveckling

Mål	Åtgärder	Vad ska man lyckas med/ Styrkor	Uppföljning/ Fortsatta åtgärder
Få kontroll över nya och gamla risker samt öka resurserna i arbetslivet	Man lyfter fram betydelse av förutseende och riskhantering samt producerar information och anvisningar för bedömning och hantering av risker. Man producerar och sprider information om det föränderliga arbetslivets nya risker och säkerhetshot (inklusive biologiska faktorer), teknologi samt nya former av arbete i synnerhet för unga arbetstagare. Man beaktar den så kallade gröna övergångens möjligheter och risker.	Arbetsmarknadsorganisationernas, Arbetarskyddscentralen, Arbetshälsoinstitutets, Olycksfallsförsäkringscentralens, Arbetarskyddsfondens, ansvarsområden för arbetarskyddet, ministeriernas, universitetens och andra arbetslivsaktörers egna och gemensamma åtgärder.	Undersökningar, utredningar, rapporter, rekommendationer, anvisningar och arbetsplatsernas medvetenhet om dem.
	Hantering av arbetets och arbetsförhållandenas psykosociala belastning, åtgärder på arbetsplatserna.	Arbetsgivarens verksamhet, gemensam verksamhet. Verksamhet hos organisationer, nätverk och regionala aktörer som stöder arbetsplatserna (t.ex. spridning av information, utbildningar, anvisningar, verksamhetsmodeller, verktyg etc.).	Undersökningar, utredningar, rapporter, projekt, rekommendationer, anvisningar och arbetsplatsernas medvetenhet om dem samt intensifiering av samarbetet inom kommunikation mellan olika berörda parter.
	Arbetslivets resurser och styrkor i återgången till det nya normala: Upprätthållande av god praxis i arbetslivet och avskaffande av dålig. Observation och stärkande av positiv utveckling. Observation och brytande av negativ utveckling. Kompetensutveckling samt användning och spridning av befintlig kunskap.	Arbetsmarknadsorganisationernas, Arbetarskyddscentralen, Arbetshälsoinstitutets, Olycksfallsförsäkringscentralens, Arbetarskyddsfondens, ansvarsområden för arbetarskyddet, ministeriernas, universitetens och andra arbetslivsaktörers egna och gemensamma åtgärder.	Undersökningar, utredningar, rapporter, rekommendationer, anvisningar och arbetsplatsernas medvetenhet om dem i synnerhet i fråga om arbetarskydd och välbefinnande i arbetet i arbete som utförs på distans, som hybridarbete eller på flera olika platser.
	Statsrådets principbeslut "Hälsa i arbete 2025 – Arbetsförmåga och hälsa genom samarbete" mål 3* och 4**.	Behandling av ärenden genom trepartssamarbete i delegationen för företagshälsovård.	Behandlade ärenden, ställningstaganden och framsteg i ärendena.

Mål	Åtgärder	Vad ska man lyckas med/ Styrkor	Uppföljning/ Fortsatta åtgärder
<p>Utveckling av säkerhetsledningen och säkerhetskulturen (med beaktande av skrivelserna i EU:s strategiram om arbetshälsa och arbets säkerhet)</p>	<p>Lyftande av säkerhet i arbetet till samhällelig diskussion. Man utvecklar och stärker viljan och förmågan att upprätthålla motivationen och fortsätta i arbetet tillräckligt länge hos så många som möjligt.</p> <p>Man fäster uppmärksamhet vid arbetarskyddsfrågornas betydelse samt vid att motivera och sporra till att främja dem med hänsyn till arbetsplatsernas olika utvecklingsvägar.</p> <p>Enhetlig användning av begrepp och eventuell bearbetning av dem i en positiv riktning.</p> <p>Europeiska arbetsmiljöbyråns kampanjer samt Focal Point- verksamheten.</p>	<p>Arbetsmarknadsorganisationernas, Arbetarskyddscentralen, Arbetshälsoinstitutets, Olycksfallsförsäkringscentralens, Arbetarskyddsfondens, ansvarsområden för arbetarskyddet, ministeriernas, universitetens och andra arbetslivsaktörers egna och gemensamma åtgärder.</p> <p>Verksamhet hos organisationer, nätverk och regionala aktörer som stöder arbetsplatserna (t.ex. spridning av information, utbildningar, anvisningar, verksamhetsmodeller, verktyg etc.).</p>	<p>Undersökningar, utredningar, rapporter, projekt, rekommendationer, anvisningar och arbetsplatsernas medvetenhet om dem samt intensifiering av samarbetet inom kommunikation mellan olika berörda parter.</p>
	<p>Välbefinnandet i arbetet och produktiviteten utvecklas samtidigt. Man stärker förnyandet av rutinerna, användningen av ny teknologi, samverkan och en förtroendebaserad arbetskultur på arbetsplatserna, identifieringen av kompetensbehov och förutseende kompetensutveckling.</p>	<p>Förverkligande av statsminister Sanna Marins regeringsprogram; ARBETE2030 – Utvecklingsprogram för arbetet och välbefinnandet i arbetet.</p>	<p>Framstegen och framgångarna följs upp i ARBETE2030-programmets arbetssektion utifrån lägesöversikter, ekonomiska uppföljningsrapporter och utarbetade verksamhetsberättelser. De projekt som finansierats inom programmet rapporterar om projektets framsteg och resultat. Bedömning av effekterna.</p>
	<p>Spridning av nollvisionstänkande och ökande av medvetenheten.</p>	<p>Verksamheten inom forumet Noll olyckor.</p> <p>Verksamheten inom den internationella arbetarskyddskoalitionens Vision Zero-temagrupp (leds av Arbetshälsoinstitutet).</p>	<p>Arbetsplatsernas medvetenhet, antal medlemsarbetsplatser och nivåklassificeringar.</p>

Mål	Åtgärder	Vad ska man lyckas med/ Styrkor	Uppföljning/ Fortsatta åtgärder
	Anmälan om yrkessjukdom: tillgänglig för läkare i patientdatasystemet, därifrån den skickas till arbetarskyddsmyndigheterna och till Arbetshälsoinstitutets register över arbetsrelaterade sjukdomar. Finlands officiella statistik över yrkessjukdomar förverkligas utifrån Arbetshälsoinstitutets register.	Läkarnas lagstadgade anmälningar om yrkessjukdomar till arbetarskyddsmyndigheterna och den nationella statistikföringen sker som ett samarbete mellan olika aktörer (social- och hälsovårdsministeriet, regionförvaltningsverkets ansvarsområden för arbetarskydd, Arbetshälsoinstitutet och THL).	Anmälningsprocessen är digitaliserad.
Förebyggande av våld, trakasserier och osakligt bemötande på arbetsplatser	Man upprätthåller aktuell information och utvecklar nya metoder samt sprider information om förebyggande av våld, trakasserier och annat osakligt bemötande. Godkännande och verkställande av ILO:s konvention nummer 190 samt förverkligande av regeringens jämställdhetsprogram.	Arbetsmarknadsorganisationernas, Arbetarskyddscentralen, Arbetshälsoinstitutets, Olycksfallsförsäkringscentralens, Arbetarskyddsfondens, ansvarsområden för arbetarskyddet, statsrådets, universitetens och andra arbetslivsaktörers egna och gemensamma åtgärder.	Undersökningar, rapporter, rekommendationer, avtal, anvisningar och arbetsplatsernas medvetenhet om dem.

*) Företagshälsovården har beredskap att svara mot hälsomässiga utmaningar och utmaningar som berör arbetsförmågan till följd av arbetet och arbetsförhållandena och att stärka arbetstagarens resurser.

**) Alla arbetsgivare har ordnat ändamålsenlig företagshälsovård oberoende av företagets storlek.

3 Vi främjar funktions- och arbetsförmåga samt anställbarhet

Både ur mänsklig synvinkel och med tanke på samhällsekonomin är det viktigt att sörja för att de som är i yrkesverksam ålder har en god arbets- och funktionsförmåga, att människor har ett långt arbetsliv och att partiellt arbetsföra har möjligheter att delta i arbetslivet. För att förlänga tiden i arbetslivet måste man utöver att förebygga bestående arbetsförmåga även förebygga den tillfälliga arbetsförmåga som syns i form av sjukfrånvaro. Störningar i den psykiska hälsan samt orsaker som hänför sig till stöd- och rörelseorganen är de mest betydande orsakerna till både tillfällig och permanent arbetsförmåga. När man vill minska arbetsförmåga bör man alltså rikta in förebyggande åtgärder och åtgärder som främjar återgång till arbetet i synnerhet mot sådana problem. Hälsöfrämjande ledarskap har en viktig roll när det gäller att minska arbetsförmåga samt främja hälsa och välbefinnande. Främjandet av hälsa och välbefinnande är ett samarbete mellan många förvaltningsområden och aktörer. Det bör fästas särskild vikt vid att personer med partiell arbetsförmåga kan fortsätta arbeta eller få arbete. Partiellt arbetsföra personers möjlighet att delta i arbetslivet ökar jämlikheten, minskar arbetslösheten och minskar utgifterna för sjuk- och invalidpensioner.

MÅL

Ledning av arbetsförmågan och främjande av välbefinnandet i arbetet är en del av ledningen av företag och andra organisationer. Arbetet måste dimensioneras enligt arbetstagarens förmåga. Att ta hand om sin egen arbetsförmåga hör till varje människas arbetslivsfärdigheter. På varje arbetsplats genomför arbetsgivaren, personalen och företagshälsovården i samarbete åtgärder som främjar arbetsförmåga och återgång till arbetet. Partiellt arbetsföra personers möjligheter att bli kvar i sitt arbete eller att få jobb stöds.

Tabell 3. Stöd för arbetsförmåga, främjande av hälsa och företagshälsovårdssamarbete

Mål	Åtgärder	Vad ska man lyckas med/Styrkor	Uppföljning/Fortsatta åtgärder
Stöd för arbetsplatserna och stärkande av kompetensen inom främjande av välbefinnande i arbetet, arbetsförmåga och hälsa (med beaktande av skrivelserna i EU:s strategiram om arbetshälsa och arbets-säkerhet)	<p>Förbättring av förutsättningarna för sysselsättning av partiellt arbetslösa, förbättring av arbets- och funktionsförmågan samt den samhälleliga delaktigheten.</p> <p>Utveckling av ett sektorsövergripande servicesystem så att arbetslösas behov av stöd för arbetsförmågan identifieras och de får individuella tjänster för arbetsförmåga och sysselsättning i rätt tid.</p> <p>Man främjar skapandet av arbetsplatser med beaktande av sysselsättningen av partiellt arbetslösa och utvecklar tjänster för arbetsgivarna för att underlätta rekrytering av partiellt arbetslösa. Man förnyar de befintliga vägarna och tjänsterna för rehabilitering utifrån förslag från kommittén för reform av rehabiliteringen.</p> <p>Man letar efter lösningar för att sänka tröskeln för att rekrytera partiellt arbetslösa både genom att utveckla tjänsterna och genom att delta i beredningen av socialskyddsreformen.</p>	<p>Förverkligande av statsminister Sanna Marins regeringsprogram; Programmet för arbetsförmåga.</p> <p>Stärkande av kompetensen inom alla delområden samt främjande av mångfald och positiva attityder.</p>	<p>Framstegen, framgångarna och samordningen följs upp och stöds på ministerienivå (arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsmministeriet) samt vid olika månads- och veckovisa samordnings- och lägesbildsmöten.</p>
	<p>Förändring av stödet för psykisk hälsa i arbetet från individcentrerat lösnande av problem som redan uppstått till verksamhet som fokuserar på att förebygga problem med arbetsförmågan, som förverkligas inom samarbetet och företagshälsovårdssamarbetet på arbetsplatsen. Utveckling av modeller och verktyg för arbetsplatsernas bruk och för företagshälsovårdssamarbetet. Stödande av förändringar i verksamhetskulturen och brytande av stigman.</p>	<p>Förverkligande av statsminister Sanna Marins regeringsprogram; Programmet för psykisk hälsa i arbetslivet.</p>	<p>Framstegen och framgångarna följs upp i styrgruppen för programmet för psykisk hälsa i arbetslivet. En trestegsstruktur för uppföljning, samordning och styrning har fastställts för programmet. Bedömningen av effekterna görs av en extern aktör.</p>

Mål	Åtgärder	Vad ska man lyckas med/Styrkor	Uppföljning/Fortsatta åtgärder
	Intensifiering av samarbetet mellan frågor kring hälsa och säkerhet i arbetet samt folkhälsopolitiken.	Frågor kring hälsa och säkerhet i arbete samt folkhälsopolitiken studeras tillsammans i anknytning till bland annat främjande av välbefinnande och hälsa inom välfärdsområden, kommuner och arbetsplatser samt i anknytning till bland annat pandemier och andra nya hot.	Framstegen och framgångarna utvärderas bland annat genom att bedöma hur välfärdsområdena och kommunerna har förverkligat genomförandeplanen för statsrådets principbeslut "Främjande av välfärd, hälsa och säkerhet 2030".
Verksamhetsmässig integration av företagshälsovården i den övriga hälso- och sjukvården	Statsrådets principbeslut "Hälsa i arbete 2025 - Arbetsförmåga och hälsa genom samarbete" mål 2* och 5**.	Behandling av ärenden genom trepartssamarbete i delegationen för företagshälsovård. Man främjar en helhetsbild av åtgärderna för att upprätthålla hälsan och arbetsförmågan hos befolkningen i arbetsför ålder.	Behandlade ärenden, ställningstaganden och framsteg i ärendena.
	<p>Man tryggar den forskning om den arbetsföra befolkningens arbets- och funktionsförmåga som är nödvändig för utvecklingen av servicesystemen.</p> <p>Man främjar byggandet av en helhetsbild bland befolkningen i arbetsför ålder av verksamheten för upprätthållande av hälsa och arbetsförmåga.</p>	Forsknings- och utvecklingsprogram för arbete, hälsa och arbetsförmåga som en del av programmet ARBETE 2030.	<p>Stödandet av arbetsförmågan hos personer i arbetsför ålder beaktas också i beredningen av reformen av social- och hälsovården samt integreras även i andra helheter.</p> <p>Utvärdering av helheten av arbetsprogram i regeringsprogrammet.</p> <p>Helhetsbild av de åtgärder som berör befolkningen i arbetsför ålder.</p>

*) Företagshälsovården, hälso- och sjukvårds- och rehabiliteringssystemet samarbetar i rätt tid för att förebygga arbetsförmåga och återställa arbetsförmågan hos personer i arbetsför ålder.

**) Företagshälsovården är en viktig samarbetspartner när det gäller att främja hälsan, arbetsmiljön och arbetsförmågan samt förebygga arbetsförmåga på arbetsplatserna.

4 Uppföljning av genomförandeplanen och Policyn

Policyn och genomförandeplanen har beretts genom ett samarbete mellan ministerierna, förvaltningsområdets inrättningar, arbetsmarknadsorganisationerna och andra samarbetspartner. Utöver de åtgärder som lyfts fram i genomförandeplanen för Policyn har både social- och hälsovårdsministeriet och dess samarbetspartner också mycket annan verksamhet som stöder förverkligandet av Policyns mål. Närmare information om åtgärderna finns i respektive aktörs egen verksamhetsplan.

I Policyn beskrivs de strategiska målen samt de eftersträvade förändringarna och deras indikatorer. Indikatorerna följs upp årligen, de analyseras, och vid behov ses avtalade åtgärder över utifrån en upptäckt utvecklingsriktning. Indikatorerna studeras och analyseras ur könsperspektivet när registeruppgifterna möjliggör det.

Förverkligandet av målen och effektiviteten följs upp av social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med berörda parter.

Uppföljningsindikatorer

Tabellen uppdateras vid behov.

Mål	Indikator	Påvisande av måluppfyllelse
Att höja den genomsnittliga pensionsåldern	Den genomsnittliga pensionsåldern	Pensionsskyddscentralen
Minskning av olycksfallen i arbetet	Arbetsolycksfallsfrekvensen	Olycksfallsförsäkringscentralen
Att minska förekomsten av yrkessjukdomar och arbetsrelaterade sjukdomar	Incidensen av yrkessjukdomar och misstänkta yrkessjukdomar	Register över arbetsrelaterade sjukdomar
Att minska skadlig belastning i arbetet	Fysisk och psykisk belastning i löntagares arbetsuppgifter 1977–2018 (procentandel som upplevs som lätta/tunga)	Arbetsmiljöundersökningen, Statistikcentralen
Att minska långvarig arbetsoförmåga	Antal som pensioneras med invalidpension	Pensionsskyddscentralen, FPA
Att minska kortvarig arbetsoförmåga	Sjukfrånvaro i förhållande till antalet utförda arbetstimmar	Statistikcentralen
Att öka partiellt arbetsföra personers deltagande i arbetet	Antal som får full respektive partiell invalidpension	Pensionsskyddscentralen, FPA
Att främja den fysiska arbetsförmågan	Arbetsförmågan i förhållande till de fysiska kraven i arbetet	Arbetslivsbarometern
Att främja den psykiska arbetsförmågan	Arbetsförmågan i förhållande till de psykiska kraven i arbetet	Arbetslivsbarometern
Att minska psykiskt våld och mobbning på arbetsplatserna	Psykiskt våld eller mobbning på arbetsplatserna	Arbetslivsbarometern
Arbetet ska vara attraktivt	Arbetets attraktionskraft	Arbetsförhållanden (TE2020 indikator för hälsa och välbefinnande*)
Förutseende av förändringar i arbetet	Hantering av bekämpningen av olycksfall i arbete, övervakning av det allt mer splittrade arbetslivet, övervakning av minimivillkoren för arbetsförhållanden, säkerställande av anställningsskyddet i olika situationer i arbete.	Informationssystemet Vera
Få kontroll över nya och gamla risker samt öka resurserna i arbetslivet	Övervakning av belastningen	Informationssystemet Vera

* Frågor i arbetslivsbarometern

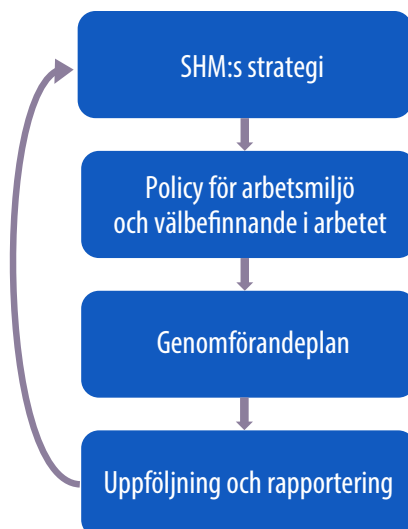
- Jag känner mig stark och handlingskraftig i mitt arbete
- Jag är intresserad av mitt arbete
- Jag känner mig nöjd när jag har fördjupat mig i mitt arbete

Informationskällor

Pensionsskyddscentralens (PSC) statistik en gång per år

- Folkpensionsanstaltens statistik en gång per år
- Arbets- och näringsministeriets arbetslivsbarometer en gång per år
- Statistikcentralens arbetsmiljöundersökning vart femte år (den senaste publicerad 2013)
- Arbetshälsoinstitutets register över arbetsrelaterade sjukdomar en gång per år
- Olycksfallsförsäkringscentralens statistik en gång per år
- Statistikcentralen, sjukfrånvaro: uppgifter som beställs
- Statistikcentralen, upplevd fysisk och psykisk belastning: uppgifter som beställs
- Arbetarskyddstillsynens informationssystem Vera (i realtid)

Förhållandet mellan Policyn för arbetsmiljö och välbefinnande i arbetet och SHM:s strategi

Social- och hälsovårdsministeriets centrala samarbetspartner i utarbetandet av Policyn för arbetsmiljö och välbefinnande i arbetet:

Akava, regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet, Finlands Näringsliv EK, Kyrkans arbetsmarknadsverk, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen, FFC, STTK, Företagarna i Finland, Olycksfallsförsäkringscentralen, arbets- och näringsministeriet, Arbetshälsoinstitutet, Arbetarskyddsfonden, Arbetarskyddscentralen, finansministeriet.

Internet: stm.fi/sv/publikationer

BESTÄLLNINGAR:
julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi

ISSN PDF 1797-9854
ISBN PDF 978-952-00-8480-6